

1 . BÖLÜM

1.1 ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdakilerden hangileri x_1, x_2 ve x_3 ün lineer denklemdir?

a) $x_1 + 5x_2 - \sqrt{2}x_3 = 1$

b) $x_1 - 3x_2 + x_1x_3 = 2$

c) $x_1 = -7x_2 + 3x_3$

d) $x_1^{-2} + x_2 + 8x_3 = 5$

e) $\pi x_1 - \sqrt{2}x_2 + \frac{1}{3}x_3 = 7^{1/3}$

2. Verilen bir k sabiti için, aşağıdakilerden hangileri lineer denklemdir?

a) $x_1 - x_2 + x_3 = \sin k$

b) $kx_1 - \frac{1}{k}x_2 = 9$

c) $2^k x_1 + 7x_2 - x_3 = 0$

3. Aşağıda verilen lineer denklemlerin herbirinin çözüm kümesini bulunuz.

a) $7x - 5y = 3$

b) $3x_1 - 5x_2 + 4x_3 = 7$

c) $-8x_1 + 2x_2 - 5x_3 + 6x_4 = 1$

d) $3u - 8w + 2x - y + 4z = 0$

4. Aşağıda verilen lineer denklem sistemlerinin eklenmiş matrislerini bulunuz.

$3x_1 - 2x_2 = -1$

a) $4x_1 + 5x_2 = 3$

$7x_1 + 3x_2 = 2$

$2x_1 + 2x_3 = 1$

b) $3x_1 - x_2 + 4x_3 = 7$

$6x_1 + x_2 - x_3 = 0$

$x_1 + 2x_2 - x_4 + x_5 = 1$

c) $3x_2 + x_3 - x_5 = 2$

$x_3 + 7x_4 = 1$

d) $x_1 = 1$

$x_2 = 2$

$x_3 = 3$

5. Aşağıdaki eklenmiş matrislere karşılık gelen lineer denklem sistemlerini bulunuz.

a)
$$\begin{bmatrix} 2 & 0 & 0 \\ 3 & -4 & 0 \\ 0 & 1 & 1 \end{bmatrix}$$

b)
$$\begin{bmatrix} 3 & 0 & -2 & 5 \\ 7 & 1 & 4 & -3 \\ 0 & -2 & 1 & 7 \end{bmatrix}$$

c)
$$\begin{bmatrix} 7 & 2 & 1 & -3 & 5 \\ 1 & 2 & 4 & 0 & 1 \end{bmatrix}$$

d)
$$\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 & 7 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & -2 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 3 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 4 \end{bmatrix}$$

6. Genel çözümleri aşağıda verilen lineer denklemi bulunuz.

a) $x = 5 + 2t$, $y = t$

- b) $x = t$, $y = \frac{1}{2}t - \frac{5}{2}$ nin (a) da bulunan denklemin bir genel çözümü olduğunu gösteriniz.

7. Aşağıda grafikte (x_1, y_1) , (x_2, y_2) ve (x_3, y_3) noktalarından geçen $y = ax^2 + bx + c$ eğrisi verilsin. a, b, c katsayılarının ,

$$\begin{bmatrix} x_1^2 & x_1 & 1 & y_1 \\ x_2^2 & x_2 & 1 & y_2 \\ x_3^2 & x_3 & 1 & y_3 \end{bmatrix}$$

eklenmiş matrisinin çözümleri olduğunu gösteriniz.

8. k nın hangi değerleri için

$$\begin{aligned} x - y &= 3 \\ 2x - 2y &= k \end{aligned}$$

lineer denklem sisteminin çözümü yoktur? Bir tek çözümü vardır? Sonsuz çoklukta çözümü vardır?

9. Aşağıdaki

$$\begin{aligned} x + y + 2z &= a \\ x + z &= b \\ 2x + y + 3z &= c \end{aligned}$$

denklem sistemini ele alalım. Sistemin anlamlı olması için a, b ve c nin $c = a + b$ koşulunu sağlaması gerektiğini gösteriniz.

1.2 ALIŖTIRMALAR

1. AŖağıdakilerden hangisi satırca indirgenmiŖ eŖolon biçimindedir?

$$\begin{array}{lll} \text{a)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} & \text{b)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{c)} \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \\ \text{d)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{e)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} & \text{f)} \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \\ \text{g)} \begin{bmatrix} 1 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{h)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 2 \\ 0 & 1 & 3 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{i)} \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{array}$$

2. AŖağıdakilerden hangileri satır-eŖolon biçimindedir?

$$\begin{array}{lll} \text{a)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} & \text{b)} \begin{bmatrix} 1 & 2 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{c)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 2 & 0 \end{bmatrix} \\ \text{d)} \begin{bmatrix} 1 & 3 & 4 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{e)} \begin{bmatrix} 1 & 5 & -3 \\ 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{f)} \begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{array}$$

3. AŖağıdakilerin hangisi satır-eŖolon, hangisi satırca indirgenmiŖ eŖolon biçimindedir?

$$\begin{array}{lll} \text{a)} \begin{bmatrix} 1 & 2 & 0 & 3 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{b)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 5 \\ 0 & 0 & 1 & 3 \\ 0 & 1 & 0 & 4 \end{bmatrix} & \text{c)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 3 & 1 \\ 0 & 1 & 2 & 4 \end{bmatrix} \\ \text{d)} \begin{bmatrix} 1 & -7 & 5 & 5 \\ 0 & 1 & 3 & 2 \end{bmatrix} & \text{e)} \begin{bmatrix} 1 & 3 & 0 & 2 & 0 \\ 1 & 0 & 2 & 2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{f)} \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \end{array}$$

4. AŖağıdaki satır eŖolon veya satırca indirgenmiŖ eŖolon biçimine getirilmiŖ ekleymiŖ matrislere karŖılık gelen denklem sistemlerini çözümlü.

$$\begin{array}{l} \text{a)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & -3 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 7 \end{bmatrix} \\ \text{c)} \begin{bmatrix} 1 & -6 & 0 & 0 & 3 & -2 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 4 & 7 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 5 & 8 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{b)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & -7 & 8 \\ 0 & 1 & 0 & 3 & 2 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & -5 \end{bmatrix} \\ \text{d)} \begin{bmatrix} 1 & -3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{array}$$

5. Aşağıda verilen eklenmiş matrislere karşılık gelen denklem sistemini çözünüz.

$$\begin{array}{l} \text{a)} \begin{bmatrix} 1 & -3 & 4 & 7 \\ 0 & 1 & 2 & 2 \\ 0 & 0 & 1 & 5 \end{bmatrix} \\ \text{c)} \begin{bmatrix} 1 & 7 & -2 & 0 & -8 & -3 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & 6 & 5 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 3 & 9 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{b)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 8 & -5 & 6 \\ 0 & 1 & 4 & -9 & 3 \\ 0 & 0 & 1 & 1 & 2 \end{bmatrix} \\ \text{d)} \begin{bmatrix} 1 & -3 & 7 & 1 \\ 0 & 1 & 4 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{array}$$

6. Aşağıdaki sistemleri Gauss-Jordan eleme yöntemi ile çözünüz.

$$\begin{array}{l} \text{a)} \begin{array}{l} x_1 + x_2 + 2x_3 = 8 \\ -x_1 - 2x_2 + 3x_3 = 1 \\ 3x_1 - 7x_2 + 4x_3 = 10 \end{array} \\ \text{c)} \begin{array}{l} x - y + 2z - w = -1 \\ 2x + y - 2z - 2w = -2 \\ -x + 2y - 4z + w = 1 \\ 3x - 3w = -3 \end{array} \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{b)} \begin{array}{l} 2x_1 + 2x_2 + 2x_3 = 0 \\ -2x_1 + 5x_2 + 2x_3 = 1 \\ 8x_1 + x_2 + 4x_3 = -1 \end{array} \\ \text{d)} \begin{array}{l} -2b + 3c = 1 \\ 3a + 6b - 3c = -2 \\ 6a + 6b + 3c = 5 \end{array} \end{array}$$

7. Alıştırma 6 daki soruları Gauss-eleme yöntemi ile çözünüz.

8. Aşağıdaki sistemleri Gauss-Jordan eleme yöntemi ile çözünüz.

$$\begin{array}{l} \text{a)} \begin{array}{l} 2x_1 - 3x_2 = -2 \\ 2x_1 + x_2 = 1 \\ 3x_1 + 2x_2 = 1 \end{array} \\ \text{c)} \begin{array}{l} 4x_1 - 8x_2 = 12 \\ 3x_1 - 6x_2 = 9 \\ -2x_1 + 4x_2 = -6 \end{array} \end{array} \quad \begin{array}{l} \text{b)} \begin{array}{l} 3x_1 + 2x_2 - x_3 = -15 \\ 5x_1 + 3x_2 + 2x_3 = 0 \\ 3x_1 + x_2 + 3x_3 = 11 \\ -6x_1 - 4x_2 + 2x_3 = 30 \end{array} \\ \text{d)} \begin{array}{l} 10y - 4z + w = 1 \\ x + 4y - z + w = 2 \\ 3x + 2y + z + 2w = 5 \\ -2x - 8y + 2z - 2w = -4 \\ x - 6y + 3z = 1 \end{array} \end{array}$$

9. Alıştırma 8 deki soruları Gauss eleme yöntemi ile çözünüz.

10. Aşağıdaki sistemleri Gauss-Jordan eleme yöntemi ile çözünüz.

a) $5x_1 - 2x_2 + 6x_3 = 0$
 $-2x_1 + x_2 + 3x_3 = 1$

b) $x_1 - 2x_2 + x_3 - 4x_4 = 1$
 $x_1 + 3x_2 + 7x_3 + 2x_4 = 2$
 $x_1 - 12x_2 - 11x_3 - 16x_4 = 5$

c) $w + 2x - y = 4$
 $x - y = 3$
 $w + 7x - 2y = 7$
 $2u + 4v + w + 7x = 7$

11. Alıştırma 10 daki soruları Gauss eleme yöntemi ile çözünüz.

12. Aşağıdaki sistemi çözünüz.

$$\begin{aligned} 2x_1 - x_2 + 3x_3 + 4x_4 &= 9 \\ x_1 - 2x_3 + 7x_4 &= 11 \\ 3x_1 - 3x_2 + x_3 + 5x_4 &= 8 \\ 2x_1 + x_2 + 4x_3 + 4x_4 &= 10 \end{aligned}$$

13. a, b, c sabitler olmak üzere aşağıdaki sistemleri çözünüz.

a) $2x + y = a$
 $3x + 6y = b$

b) $x_1 + x_2 + x_3 = a$
 $2x_1 + 2x_3 = b$
 $3x_2 + 3x_3 = c$

14. Aşağıdaki sistemde a nın hangi değerleri için

$$\begin{aligned} x + 2y - 3z &= 4 \\ 3x - y + 5z &= 2 \\ 4x + y + (a^2 - 14)z &= a + 2 \end{aligned}$$

- a) Sistemin çözümü yoktur?
b) tek çözümü vardır?
c) sonsuz sayıda çözümü vardır?

15. Aşağıdaki matrisi satırca indirgenmiş eşelon biçimine getiriniz.

$$\begin{bmatrix} 2 & 1 & 3 \\ 0 & -2 & 7 \\ 3 & 4 & 5 \end{bmatrix}$$

16. Aşağıda verilen

$$\begin{bmatrix} 1 & 3 \\ 2 & 7 \end{bmatrix}$$

matrisi için iki tane satır-eşelon biçimi bulunuz.

17. α, β ve γ açıları, $0 \leq \alpha \leq 2\pi$, $0 \leq \beta \leq 2\pi$ ve $0 \leq \gamma \leq 2\pi$ olmak üzere aşağıdaki lineer olmayan denklem sistemini çözünüz.

$$\begin{aligned} 2 \sin \alpha - \cos \beta + 3 \tan \gamma &= 3 \\ 4 \sin \alpha + 2 \cos \beta - 2 \tan \gamma &= 2 \\ 6 \sin \alpha - 3 \cos \beta + \tan \gamma &= 9 \end{aligned}$$

18. Aşağıdaki lineer olmayan denklem sistemini çözünüz.

$$\begin{aligned} x^2 + y^2 + z^2 &= 6 \\ x^2 - y^2 + 2z^2 &= 2 \\ 2x^2 + y^2 - z^2 &= 3 \end{aligned}$$

19. $ad - bc \neq 0$ ise $\begin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$ matrisinin satırca indirgenmiş biçiminin $\begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$ olduğunu gösteriniz.

20. A1ıştırma 19 de $ad - bc \neq 0$ olduğunda

$$\begin{aligned} ax + by &= k \\ cx + dy &= l \end{aligned}$$

sisteminin bir tek çözümünün varlığını gösteriniz.

1.3 ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki homojen sistemlerinin hangilerinin aşikar olmayan çözümü vardır?

$$\begin{array}{ll} \text{a)} & \begin{aligned} 2x_1 - 3x_2 + 4x_3 - x_4 &= 0 \\ 7x_1 + x_2 - 8x_3 + 9x_4 &= 0 \\ 2x_1 + 8x_2 + x_3 - x_4 &= 0 \end{aligned} & \text{b)} & \begin{aligned} x_1 + 3x_2 - x_3 &= 0 \\ x_2 - 8x_3 &= 0 \\ 4x_3 &= 0 \end{aligned} \\ \text{c)} & \begin{aligned} a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + a_{13}x_3 &= 0 \\ a_{21}x_1 + a_{22}x_2 + a_{23}x_3 &= 0 \end{aligned} & \text{d)} & \begin{aligned} 3x_1 - 2x_2 &= 0 \\ 6x_1 - 4x_2 &= 0 \end{aligned} \end{array}$$

2. Aşağıdaki homojen sistemleri çözünüz.

$$\begin{array}{ll} \text{a)} & \begin{array}{l} 2x_1 + x_2 + 3x_3 = 0 \\ x_1 + 2x_2 = 0 \\ x_2 + x_3 = 0 \\ 2x + 2y + 4z = 0 \\ w - y - 3z = 0 \end{array} & \text{b)} & \begin{array}{l} 3x_1 + x_2 + x_3 + x_4 = 0 \\ 5x_1 - x_2 + x_3 - x_4 = 0 \end{array} \\ \text{c)} & \begin{array}{l} 2w + 3x + y + z = 0 \\ -2w + x + 3y - 2z = 0 \end{array} & & \end{array}$$

3. Aşağıdaki homojen denklem sistemlerini çözünüz.

$$\begin{array}{lll} \text{a)} & \begin{array}{l} 2x - y - 3z = 0 \\ -x + 2y - 3z = 0 \\ x + y + 4z = 0 \end{array} & \text{b)} & \begin{array}{l} v + 3w - 2x = 0 \\ 2u + v - 4w + 3x = 0 \\ 2u + 3v + 2w - x = 0 \\ -4u - 3v + 5w - 4x = 0 \end{array} & \text{c)} & \begin{array}{l} x_1 + x_2 + x_4 = 0 \\ x_1 + 4x_2 + 2x_3 = 0 \\ -2x_1 - 2x_3 - x_4 = 0 \\ 2x_1 - 4x_2 + x_3 + x_4 = 0 \\ x_1 - 2x_2 - x_3 + x_4 = 0 \end{array} \end{array}$$

4. x_1, x_2, x_3, x_4 ve x_5 için

$$\begin{array}{l} x_3 + x_4 + x_5 = 0 \\ -x_1 - x_2 + 2x_3 - 3x_4 + x_5 = 0 \\ x_1 + x_2 - 2x_3 - x_5 = 0 \\ 2x_1 + 2x_2 - x_3 + x_5 = 0 \end{array}$$

homojen denklem sistemini çözünüz.

5. λ nm hangi değerleri için

$$\begin{array}{l} (\lambda - 3)x + y = 0 \\ x + (\lambda - 3)y = 0 \end{array}$$

denklem sisteminin aşık olmayaın çözümü vardır?

6. Aşağıda verilen

$$\begin{array}{l} ax + by = 0 \\ cx + dy = 0 \end{array}$$

denklem sistemini ele alalım.

a) $x = x_0, y = y_0$ bu sistemin bir çözümü ve k bir sabit sayı ise $x = kx_0, y = ky_0$ da bir çözümdür, gösteriniz.

b) $x = x_0, y = y_0$ ve $x = x_1, y = y_1$ iki çözüm ise o zaman $x = x_0 + x_1, y = y_0 + y_1$ de bir çözümdür, gösteriniz.

7. Aşağıdaki denklem sistemlerini

$$(I) \quad \begin{aligned} ax + by &= k \\ cx + dy &= l \end{aligned} \quad (II) \quad \begin{aligned} ax + by &= 0 \\ cx + dy &= 0 \end{aligned}$$

ele alalım.

- a) $x = x_1, y = y_1$ ve $x = x_2, y = y_2$ (I) sisteminin iki çözümü ise o zaman $x = x_1 - x_2, y = y_1 - y_2$ nin (II) nin bir çözümü olduğunu gösteriniz.
b) $x = x_1, y = y_1$ (I) in bir çözümü ve $x = x_0, y = y_0$ (II) denkleminin bir çözümü ise $x = x_1 + x_0, y = y_1 + y_0$ in (I) in bir çözümü olduğunu gösteriniz.

sisteminin bir çözümü ise $x = x_1 + x_0, y = y_1 + y_0$ in (I) in bir çözümü olduğunu gösteriniz.

1.4 ALIŞTIRMALAR

1. $A, 4 \times 5; B, 4 \times 5; C, 5 \times 2; D, 2 \times 2; E, 5 \times 4$ boyutlarında matrisler olsun. Aşağıdakilerden hangileri tanımlıdır? Tanımlı işlemlerin sonuç matrisinin boyutunu bulunuz.

- a) BA b) $AC + D$ c) $AE + B$ d) $AB + B$
e) $E(A + B)$ f) $E(AC)$ g) $E^t A$ h) $(A^t + E)D$

2. Aşağıdaki matris eşitliğini a, b, c, d için çözüntüz.

$$\begin{bmatrix} a - b & b + c \\ 3d + c & 2a - 4d \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 8 & 1 \\ 7 & 6 \end{bmatrix}$$

3. Aşağıdaki

$$A = \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ -1 & 2 \\ 1 & 1 \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} 4 & -1 \\ 0 & 2 \end{bmatrix}, C = \begin{bmatrix} 1 & 4 & 2 \\ 3 & 1 & 5 \end{bmatrix}, D = \begin{bmatrix} 1 & 5 & 2 \\ -1 & 0 & 1 \\ 3 & 2 & 4 \end{bmatrix}, E = \begin{bmatrix} 6 & 1 & 3 \\ -1 & 1 & 2 \\ 4 & 1 & 3 \end{bmatrix}$$

matrislerini ele alalım. (Mümkün ise) aşağıdakileri hesaplayınız.

- a) $D + E$ b) $D - E$ c) $5A$ d) $-7C$
e) $2B - C$ f) $4E - 2D$ g) $-3(D + 2E)$ h) $A - A$
i) $tr(D)$ j) $tr(D - 3E)$ k) $4.tr(7B)$ l) $tr(A)$

4. Alıştırma 3 deki matrisleri kullanarak (mümkün ise) aşağıdakileri hesaplayınız.

- a) $2A^t + C$ b) $D^t - E^t$ c) $(D - E)^t$ d) $B^t + 5C^t$
e) $\frac{1}{2}C^t - \frac{1}{4}A$ f) $B - B^t$ g) $2E^t - 3D^t$ h) $(2E^t - 3D^t)^t$

5. Alıştırma 3 deki matrisleri kullanarak (mümkün ise) aşağıdakileri hesaplayınız.

- a) AB b) BA c) $(3E).D$ d) $(AB)C$
e) $A(BC)$ f) CC^t g) $(DA)^t$ h) $(C^tB)A^t$
i) $tr(DD^t)$ j) $tr(4E^t - D)$ k) $tr(C^tA^t + 2E^t)$

6. Alıştırma 3 deki matrisleri kullanarak (mümkün ise) aşağıdakileri hesaplayınız.

- a) $(2D^t - E)A$ b) $(4B)C + 2B$ c) $(-AC)^t + 5D^t$
d) $(BA^t - 2C)^t$ e) $B^t(CC^t - A^tA)$ f) $D^tE^t - (ED)^t$

7. A ve B matrisleri

$$A = \begin{bmatrix} 3 & -2 & 7 \\ 6 & 5 & 4 \\ 0 & 4 & 9 \end{bmatrix} \text{ ve } B = \begin{bmatrix} 6 & -2 & 4 \\ 0 & 1 & 3 \\ 7 & 7 & 5 \end{bmatrix}$$

olsun. Aşağıdakileri hesaplayınız.

- a) AB nin birinci satırını   b) AB nin üçüncü satırını
c) AB nin ikinci sütununu   d) BA nın birinci sütununu
e) AA nın üçüncü satırını   f) AA nın üçüncü sütununu

8. Aşağıdakileri gösteriniz.

- a) AB ve BA tanımlı ise AB ve BA matrisleri kare matristir.
b) $A, m \times n$ ve $A(BA)$ tanımlı ise B matrisi $n \times m$ matristir.

9. Aşağıda verilen her bir lineer denklem sistemi için A, X, B matrislerini bularak $AX = B$ biçiminde yazınız.

- a) $2x_1 - 3x_2 + 5x_3 = 7$
 $9x_1 - x_2 + x_3 = -1$
 $x_1 + 5x_2 + 4x_3 = 0$
- b) $4x_1 - 3x_3 + x_4 = 1$
 $5x_1 + x_2 - 8x_4 = 3$
 $2x_1 - 5x_2 + 9x_3 - x_4 = 0$
 $3x_2 - x_3 + 7x_4 = 2$

10. Aşağıdaki her bir matris eşitliğini lineer denklem sistemi olarak ifade ediniz.

$$\begin{aligned} \text{a)} \quad & \begin{bmatrix} 3 & -1 & 2 \\ 4 & 3 & 7 \\ -2 & 1 & 5 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 \\ -1 \\ 4 \end{bmatrix} \\ \text{b)} \quad & \begin{bmatrix} 3 & -2 & 0 & 1 \\ 5 & 0 & 2 & -2 \\ 3 & 1 & 4 & 7 \\ -2 & 5 & 1 & 6 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} w \\ x \\ y \\ z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{bmatrix} \end{aligned}$$

11. Aşağıdaki matrisleri ele alalım.

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \cdot & \cdot & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \cdot & \cdot & a_{2n} \\ \cdot & & & & \cdot \\ \cdot & & & & \cdot \\ a_{m1} & a_{m2} & \cdot & \cdot & a_{mn} \end{bmatrix}, D = \begin{bmatrix} d_1 & 0 & \cdot & \cdot & 0 \\ 0 & d_2 & \cdot & \cdot & 0 \\ \cdot & \cdot & & & \cdot \\ \cdot & \cdot & & & \cdot \\ 0 & 0 & \cdot & \cdot & d_m \end{bmatrix}, E = \begin{bmatrix} e_1 & 0 & \cdot & \cdot & 0 \\ 0 & e_2 & \cdot & \cdot & 0 \\ \cdot & \cdot & & & \cdot \\ \cdot & \cdot & & & \cdot \\ 0 & 0 & \cdot & \cdot & e_n \end{bmatrix}$$

- DA ve AE matrislerini hesaplayınız.
- DA nın satırları ile AE nin sütunlarını inceleyiniz. Buradan bir A matrisini, bir köşegen matris ile çarpma için basit kurallar geliştiriniz.
- Yukarıda bulduğunuz kuralları

$$A = \begin{bmatrix} -2 & 1 & 5 \\ 3 & 0 & 2 \\ -7 & 1 & 5 \end{bmatrix} \text{ ve } B = \begin{bmatrix} 4 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & -3 \end{bmatrix}$$

matrisleri için, AB ve BA hesaplanmasında kullanınız.

12. İki köşegen matrisin çarpımının yine köşegen matris olduğunu gösteriniz ve köşegen matrislerin çarpımı için bir kural geliştiriniz.

13. A ve B , AB tanımlı olacak şekilde matrisler olsun.

- A nın bir sıfır satırı var ve B herhangi bir matris ise AB nin bir sıfır satırının var olduğunu gösteriniz.
- Sütunları sıfır olan matrisler için benzer bir sonuç araştırınız.

14. A matrisinin i . satır ve j . sütun elemanı a_{ij} olsun. Bu a_{ij} elemanı A^t nin hangi satır ve sütun elemanı olur?

15. A bir $m \times n$ matris ve 0 , $m \times n$ matris olsun.

$k.A = 0 \implies k = 0$ veya $A = 0$ olduğunu gösteriniz.

16. I bir $n \times n$ matris ve i . satır, j . sütun elemanı $\begin{cases} 1 & , & i = j \\ 0 & , & i \neq j \end{cases}$ olan matris olsun. Her bir A , $n \times n$ matrisi için $IA = AI = A$ olduğunu gösteriniz.

1.5 ALIŖTIRMALAR

1. $a = 4$, $b = -7$, $A = \begin{bmatrix} 2 & -1 & 3 \\ 0 & 4 & 5 \\ -2 & 1 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 8 & -3 & -5 \\ 0 & 1 & 2 \\ 4 & -7 & 6 \end{bmatrix}$

$C = \begin{bmatrix} 0 & -2 & 3 \\ 1 & 7 & 4 \\ 3 & 5 & 9 \end{bmatrix}$ olsun. AŖağıdakileri gösteriniz.

a) $A + (B + C) = (A + B) + C$

b) $(AB)C = A(BC)$

c) $(a + b).C = aC + bC$

d) $a.(B - C) = aB - aC$

2. AlıŖtırma 1 deki matris ve skalerleri kullanarak aŖağıdakileri gösteriniz.

a) $a.(BC) = (aB).C = B.(aC)$

b) $A(B - C) = AB - AC$

c) $(B + C)A = BA + CA$

d) $a(bC) = (ab)C$

3. AlıŖtırma 1 deki matris ve skalerleri kullanarak aŖağıdakileri gösteriniz.

a) $(A^t)^t = A$

b) $(A + B)^t = A^t + B^t$

c) $(a.C)^t = aC^t$

d) $(AB)^t = B^t.A^t$

4. AŖağıdaki matrislerin terslerini bulunuz.

$$A = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ 5 & 2 \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} 2 & -3 \\ 4 & 4 \end{bmatrix}, C = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 3 \end{bmatrix}$$

5. AlıŖtırma 4 deki A, B, C matrisleri için

$$(AB)^{-1} = B^{-1}A^{-1} \text{ ve } (ABC)^{-1} = C^{-1}B^{-1}A^{-1}$$

olduğunu gösteriniz.

6. A ve B aynı boyutta matrisler olmak üzere

$$(AB)^2 = A^2B^2$$

geçerli bir matris özdeşliđimidir?

7. A tersinir bir matris ve tersi

$$\begin{bmatrix} 2 & -1 \\ 3 & 5 \end{bmatrix}$$

olsun. A matrisini bulunuz.

8. A tersinir bir matris ve kabul edelim ki $7A$ matrisinin tersi

$$\begin{bmatrix} -3 & 7 \\ 1 & -2 \end{bmatrix}$$

olsun. A matrisini bulunuz.

9. $A = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 4 & 1 \end{bmatrix}$ olsun. A^3, A^{-3} ve $A^2 - 2A + I$ matrislerini bulunuz.

10. $A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 1 \end{bmatrix}$ matrisi olsun. A nın tersinir olup olmadığını belirleyiniz. Tersinir ise tersini bulunuz.

11. $\begin{bmatrix} \cos \theta & \sin \theta \\ -\sin \theta & \cos \theta \end{bmatrix}$ matrisinin tersini bulunuz.

12. a) $(A + B)^2 \neq A^2 + 2AB + B^2$ olacak şekilde 2×2 lik A ve B matrislerini bulunuz.

b) $AB = BA$ olan matrisler için $(A + B)^2 = A^2 + 2AB + B^2$ olduğunu gösteriniz.

13. Aşağıdaki

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & 0 & \cdot & \cdot & 0 \\ 0 & a_{22} & \cdot & \cdot & 0 \\ \cdot & \cdot & & & \cdot \\ \cdot & \cdot & & & \cdot \\ 0 & 0 & \cdot & \cdot & a_{nn} \end{bmatrix}$$

matrisini ele alalım. $a_{11} = a_{22} = \dots = a_{nn} \neq 0$ olsun. Bu durumda A matrisinin tersinir olduğunu gösteriniz ve tersini bulunuz.

14. Bir kare A matrisi için $A^2 - 3A + I = 0$ olsun. O zaman, $A^{-1} = 3I - A$ olduğunu gösteriniz.

15. Aşağıdakileri gösteriniz.

- a) Sıfır satırı bulunan matris tersinir değildir.
- b) Sıfır sütunu bulunan matris tersinir değildir.

16. Tersinir iki matrisin toplamı da tersinir midir?

17. Teorem 1.5.2 (d) kısmında $A.0 = 0 = 0.A$ neden yazılmadı?

18. Reel sayılarda $a^2 = 1$ denkleminin iki çözümü vardır. $A^2 = I_3$ olan en az sekiz farklı 3×3 lük matris bulunuz.

19.

$$A = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & a_{13} \\ a_{21} & a_{22} & a_{23} \\ a_{31} & a_{32} & a_{33} \end{bmatrix} \text{ ve } B = \begin{bmatrix} b_{11} & b_{12} & b_{13} \\ b_{21} & b_{22} & b_{23} \\ b_{31} & b_{32} & b_{33} \end{bmatrix}$$

matrisleri için, aşağıdakileri gösteriniz.

- a) $(A^t)^t = A$
- c) $(AB)^t = B^t A^t$
- b) $(A + B)^t = A^t + B^t$
- d) $(kA)^t = kA^t$

20. A bir kare matris olsun. $A^t = A$ ise A matrisine simetrik matris, $A^t = -A$ ise A matrisine ters-simetrik matris denir.

B bir kare matris olmak üzere

- a) BB^t ve $B + B^t$ simetrik matris olduğunu gösteriniz.
- b) $B - B^t$ ters-simetrik matris olduğunu gösteriniz.

21. A bir kare matris ve n bir pozitif tamsayı olsun.

$$(A^n)^t = (A^t)^n \text{ midir? Neden?}$$

22. $(A - B)^t = A^t - B^t$ olduğunu gösteriniz.

23. A tersinir matris olsun. O zaman, A^t nin de tersinir ve $(A^t)^{-1} = (A^{-1})^t$ olduğunu gösteriniz.

24. A tersinir ve k sıfırdan farklı bir skaler olsun. O zaman her n tamsayısı için

$$(kA)^n = k^n \cdot A^n$$

olduğunu gösteriniz.

1.6 ALIŖTIRMALAR

1. AŖađıdakilerden hangileri elemanter matristir?

$$\begin{array}{llll} \text{a)} \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -5 & 1 \end{bmatrix} & \text{b)} \begin{bmatrix} -5 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix} & \text{c)} \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & \sqrt{3} \end{bmatrix} & \text{d)} \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 \end{bmatrix} \\ \text{e)} \begin{bmatrix} 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{f)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 9 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} & \text{g)} \begin{bmatrix} 2 & 0 & 0 & 2 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} & \end{array}$$

2. AŖađıda verilen elemanter matrisleri birim matris yapmak için gerekli olan satır iŖlemlerini bulunuz.

$$\begin{array}{llll} \text{a)} \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -3 & 1 \end{bmatrix} & \text{b)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 3 \end{bmatrix} & \text{c)} \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} & \text{d)} \begin{bmatrix} 1 & 0 & -\frac{1}{7} & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \end{array}$$

3. AŖađıdaki matrisleri ele alalım.

$$A = \begin{bmatrix} 3 & 4 & 1 \\ 2 & -7 & -1 \\ 8 & 1 & 5 \end{bmatrix}, \quad B = \begin{bmatrix} 8 & 1 & 5 \\ 2 & -7 & -1 \\ 3 & 4 & 1 \end{bmatrix}, \quad C = \begin{bmatrix} 3 & 4 & 1 \\ 2 & -7 & -1 \\ 2 & -7 & 3 \end{bmatrix}$$

Bu matrisler için aŖađıdakileri sađlayan E_1, E_2, E_3 ve E_4 elemanter matrisleri bulunuz.

$$\text{a)} E_1A = B \quad \text{b)} E_2B = A \quad \text{c)} E_3A = C \quad \text{d)} E_4C = A$$

4. AlıŖtırma 3 deki matrisler için $EB = C$ olacak Ŗekilde bir E elemanter matrisi bulmak mümkün müdür? Nedenini açıklayınız.

5. AŖađıdaki matrislerden tersinir olanların terslerini bulunuz.

$$\text{a)} \begin{bmatrix} 1 & 4 \\ 2 & 7 \end{bmatrix} \quad \text{b)} \begin{bmatrix} -3 & 6 \\ 4 & 5 \end{bmatrix} \quad \text{c)} \begin{bmatrix} 6 & -4 \\ -3 & 2 \end{bmatrix}$$

6. AŖađıdaki matrislerden tersinir olanların terslerini bulunuz.

$$\begin{array}{l} \text{a) } \begin{bmatrix} 3 & 4 & -1 \\ 1 & 0 & 3 \\ 2 & 5 & -4 \end{bmatrix} \quad \text{b) } \begin{bmatrix} -1 & 3 & -4 \\ 2 & 4 & 1 \\ -4 & 2 & -9 \end{bmatrix} \quad \text{c) } \begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \end{bmatrix} \\ \text{d) } \begin{bmatrix} 2 & 6 & 6 \\ 2 & 7 & 6 \\ 2 & 7 & 7 \end{bmatrix} \quad \text{e) } \begin{bmatrix} 1 & 0 & 1 \\ -1 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & 0 \end{bmatrix} \end{array}$$

7. Aşağıdaki matrislerden tersinir olanların terslerini bulunuz.

$$\begin{array}{l} \text{a) } \begin{bmatrix} \frac{1}{5} & \frac{1}{5} & \frac{2}{5} \\ \frac{1}{5} & \frac{1}{5} & \frac{1}{5} \\ \frac{1}{5} & \frac{1}{5} & \frac{10}{5} \\ \frac{1}{5} & -\frac{4}{5} & \frac{1}{5} \end{bmatrix} \quad \text{b) } \begin{bmatrix} \sqrt{2} & 3\sqrt{2} & 0 \\ -4\sqrt{2} & \sqrt{2} & 0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad \text{c) } \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 1 & 3 & 0 & 0 \\ 1 & 3 & 5 & 0 \\ 1 & 3 & 5 & 7 \end{bmatrix} \\ \text{d) } \begin{bmatrix} -8 & 17 & 2 & \frac{1}{3} \\ 4 & 0 & \frac{2}{5} & -9 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \\ -1 & 13 & 4 & 2 \end{bmatrix} \quad \text{e) } \begin{bmatrix} 0 & 0 & 2 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & -1 & 3 & 0 \\ 2 & 1 & 5 & -3 \end{bmatrix} \end{array}$$

8. k_1, k_2, k_3, k_4 ve k sıfırdan farklı sayılar olmak üzere aşağıdaki 4×4 lük matrislerin terslerini bulunuz.

$$\begin{array}{l} \text{a) } \begin{bmatrix} k_1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & k_2 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & k_3 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & k_4 \end{bmatrix} \quad \text{b) } \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & k_1 \\ 0 & 0 & k_2 & 0 \\ 0 & k_3 & 0 & 0 \\ k_4 & 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} \quad \text{c) } \begin{bmatrix} k & 0 & 0 & 0 \\ 1 & k & 0 & 0 \\ 0 & 1 & k & 0 \\ 0 & 0 & 1 & k \end{bmatrix} \end{array}$$

9. Aşağıdaki

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -5 & 2 \end{bmatrix}$$

matrisini ele alalım.

- $E_2 \cdot E_1 \cdot A = I$ yapan E_1, E_2 elemanter matrislerini bulunuz.
- A^{-1} matrisini, iki elemanter matrisin çarpımı olarak yazınız.
- A matrisini, iki elemanter matrisin çarpımı olarak yazınız.

10. Verilen

$$A = \begin{bmatrix} 2 & -1 & 0 \\ 4 & 5 & -3 \\ 1 & -4 & 7 \end{bmatrix}$$

matrisi için, aşağıdakilerin her biri için bir elemanter matris bulup, A matrisi ile çarpınız. Elde ettiğiniz sonucu, aşağıdaki elemanter satır işlemini doğrudan A matrisine uygulayarak kontrol ediniz.

a) birinci ve üçüncü satır yer değiştiriyor.

b) ikinci satır $\frac{1}{3}$ ile çarpılıyor.

c) ikinci satır ile birinci satırın yer değiştirmesi iki kez uygulanıyor.

11. E, F ve G elemanter matrisler ve R eşelon matris olmak üzere

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 7 & 8 \\ 1 & 3 & 3 & 8 \\ -2 & -5 & 1 & -8 \end{bmatrix}$$

matrisini $A = EFG R$ biçiminde ifade ediniz.

12. $A = \begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ a & b & c \end{bmatrix}$ bir elemanter matris ise üçüncü satırdaki en az bir elemanın sıfır olmak zorunda olduğunu gösteriniz.

$$13. A = \begin{bmatrix} 0 & a & 0 & 0 & 0 \\ b & 0 & c & 0 & 0 \\ 0 & d & 0 & e & 0 \\ 0 & 0 & f & 0 & g \\ 0 & 0 & 0 & h & 0 \end{bmatrix}$$

matrisinin a, b, c, d, e, f, g, h sayılarının keyfi değerleri için tersinir olmadığını gösteriniz.

14. A bir $m \times n$ matris olsun. CA bir indirgenmiş satır eşelon matris olacak biçimde bir tersinir C matrisinin var olduğunu gösteriniz.

15. A bir tersinir matris ve B, A ya satırca denk bir matris olsun. O zaman B matrisinin tersinir olduğunu gösteriniz.

1.7 ALIŖTIRMALAR

AlıŖtırma 1-8 deki soruları Örnek 1 deki metod ile çöztünüz.

$$1. \quad \begin{aligned} x_1 + x_2 &= 2 \\ 5x_1 + 6x_2 &= 9 \end{aligned}$$

$$2. \quad \begin{aligned} 4x_1 - 3x_2 &= -3 \\ 2x_1 - 5x_2 &= 9 \end{aligned}$$

$$3. \quad \begin{aligned} x_1 + 3x_2 + x_3 &= 4 \\ 2x_1 + 2x_2 + x_3 &= -1 \\ 2x_1 + 3x_2 + x_3 &= 3 \end{aligned}$$

$$4. \quad \begin{aligned} 5x_1 + 3x_2 + 2x_3 &= 4 \\ 3x_1 + 3x_2 + 2x_3 &= 2 \\ x_2 + x_3 &= 5 \end{aligned}$$

$$5. \quad \begin{aligned} x + y + z &= 5 \\ x + y - 4z &= 10 \\ -4x + y + z &= 0 \end{aligned}$$

$$6. \quad \begin{aligned} -x - 2y - 3z &= 0 \\ -w + x + 4y + 4z &= 7 \\ w + 3x + 7y + 9z &= 4 \\ -w - 2x - 4y - 6z &= 6 \end{aligned}$$

$$7. \quad \begin{aligned} 3x_1 + 5x_2 &= b_1 \\ x_1 + 2x_2 &= b_2 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
& x_1 + 2x_2 + 3x_3 = b_1 \\
8. \quad & 2x_1 + 5x_2 + 5x_3 = b_2 \\
& 3x_1 + 5x_2 + 8x_3 = b_3
\end{aligned}$$

9. Aşağıdaki sistemi Örnek 1 deki yöntem ile çözünüz.

$$\begin{aligned}
& x_1 + 2x_2 + x_3 = b_1 \\
& x_1 - x_2 + x_3 = b_2 \\
& x_1 + x_2 = b_3
\end{aligned}$$

- a) $b_1 = -1, b_2 = 3, b_3 = 4$
b) $b_1 = 5, b_2 = 0, b_3 = 0$
c) $b_1 = -1, b_2 = -1, b_3 = 3$

10. Alıştırma 9 daki sistemleri Örnek 2 deki yöntem ile çözünüz.

11. Aşağıdaki sistemi Örnek 2 deki yöntem ile çözünüz.

$$\begin{aligned}
& x_1 - 5x_2 = b_1 \\
& 3x_1 + 2x_2 = b_2
\end{aligned}$$

- a) $b_1 = 1, b_2 = 4$
b) $b_1 = -2, b_2 = 5$

12. Aşağıdaki sistemi Örnek 2 deki yöntem ile çözünüz.

$$\begin{aligned}
& -x_1 + 4x_2 + x_3 = b_1 \\
& x_1 + 9x_2 - 2x_3 = b_2 \\
& 6x_1 + 4x_2 - 8x_3 = b_3
\end{aligned}$$

a) $b_1 = 0, b_2 = 1, b_3 = 0$
b) $b_1 = -3, b_2 = 4, b_3 = -5$

13. Aşağıdaki sistemi Örnek 2 deki yöntem ile çözünüz.

$$\begin{aligned}
& 4x_1 - 7x_2 = b_1 \\
& x_1 + 2x_2 = b_2
\end{aligned}$$

a) $b_1 = 0, b_2 = 1$ c) $b_1 = -1, b_2 = 3$
b) $b_1 = -4, b_2 = 6$ d) $b_1 = -5, b_2 = 1$

14. Aşağıdaki sistemi Örnek 2 deki yöntem ile çözünüz.

$$\begin{aligned}x_1 + 3x_2 + 5x_3 &= b_1 \\ -x_1 - 2x_2 &= b_2 \\ 2x_1 + 5x_2 + 4x_3 &= b_3\end{aligned}$$

a) $b_1 = 1, b_2 = 0, b_3 = -1$
b) $b_1 = 0, b_2 = 1, b_3 = 1$
c) $b_1 = -1, b_2 = -1, b_3 = 0$

15. Örnek 2 de verilen yöntem sonsuz çoklukta çözümü olan lineer sistemler içinde kullanılabilir. Bunu kullanarak aşağıdakileri çözünüz.

$$\begin{array}{ll} \text{a)} & \begin{aligned}x_1 - 2x_2 + x_3 &= -2 \\ 2x_1 - 5x_2 + x_3 &= 1 \\ 3x_1 - 7x_2 + 2x_3 &= -1\end{aligned} \\ \text{b)} & \begin{aligned}x_1 - 2x_2 + x_3 &= 1 \\ 2x_1 - 5x_2 + x_3 &= -1 \\ 3x_1 - 7x_2 + 2x_3 &= 0\end{aligned}\end{array}$$

Aşağıdaki 16-19 Alıştırmalarda verilen sistemlerin anlamlı olabilmesi için b lerin sağlaması gereken koşulları bulunuz.

16. $6x_1 - 4x_2 = b_1$

$$3x_1 - 2x_2 = b_2$$

17. $x_1 - 2x_2 + 5x_3 = b_1$

$$\begin{aligned}4x_1 - 5x_2 + 8x_3 &= b_2 \\ -3x_1 + 3x_2 - 3x_3 &= b_3\end{aligned}$$

18. $x_1 - 2x_2 - x_3 = b_1$

$$\begin{aligned}-4x_1 + 5x_2 + 2x_3 &= b_2 \\ -4x_1 + 7x_2 + 4x_3 &= b_3\end{aligned}$$

19. $x_1 - x_2 + 3x_3 + 2x_4 = b_1$

$$\begin{aligned}-2x_1 + x_2 + 5x_3 + x_4 &= b_2 \\ -3x_1 + 2x_2 + 2x_3 - x_4 &= b_3 \\ 4x_1 - 3x_2 + x_3 + 3x_4 &= b_4\end{aligned}$$

20. Aşağıdaki

$$A = \begin{bmatrix} 2 & 1 & 2 \\ 2 & 2 & -2 \\ 3 & 1 & 1 \end{bmatrix} \text{ ve } X = \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{bmatrix}$$

matrislerini ele alalım.

a) $AX = X$ eşitliğinin $(A - I).X = 0$ olarak yazılabileceğini ve bunu kullanarak X için $AX = X$ eşitliğini çözüntüz.

b) $AX = 4X$ eşitliğini çözüntüz.

21. Aşağıdaki matris denklemini X için çözüntüz.

$$\begin{bmatrix} 1 & -1 & 1 \\ 2 & 3 & 0 \\ 0 & 2 & -1 \end{bmatrix} .X = \begin{bmatrix} 2 & -1 & 5 & 7 & 8 \\ 4 & 0 & -3 & 0 & 1 \\ 3 & 5 & -7 & 2 & 1 \end{bmatrix}$$

22. Aşağıdaki her bir sistemi aşikar olmayan bir çözümtünün olup olmadığını belirleyiniz. Daha sonra, verilen matrisin tersinir olup olmadığına hesaplama yapmadan karar veriniz.

a) $2x_1 + x_2 - 3x_3 + x_4 = 0$

$$5x_2 + 4x_3 + 3x_4 = 0$$

$$x_3 + 2x_4 = 0$$

$$3x_4 = 0$$

b) $5x_1 + x_2 + 4x_3 + x_4 = 0$

$$2x_3 - x_4 = 0$$

$$x_3 + x_4 = 0$$

$$7x_4 = 0$$

23. n bilinmeyen ve n denklemden oluşan $AX = 0$ homojen sisteminin sadece aşikar çözümleri olsun. k herhangi bir pozitif tamsayı için, $A^k X = 0$ sisteminde sadece aşikar çözümlerinin var olduğunu gösteriniz.

24. n bilinmeyen ve n denklemden oluşan $AX = 0$ homojen sistemi ve Q bir tersinir matris olsun. $AX = 0$ sisteminin sadece aşikar çözümlerinin var olması için gerek ve yeter koşul $(QA)X = 0$ sisteminin sadece aşikar çözümlerinin var olduğunu gösteriniz.